

HÅNDSKRIFTSAGEN: THE CASE OF THE ICELANDIC MANUSCRIPTS

Sigrún Davíðsdóttir
Københavns universitet

Ordet 'håndskriftsagen' henviser til den konflikt der opstod mellem Island og Danmark angående de islandske håndskrifter i danske samlinger. Konflikten kom op på overfladen i begyndelsen av tresserne, men på det tidspunkt havde de islandske ønsker om håndskrifterne allerede ligget på nogle danske politikeres skrivebord i lang tid.

Efter at Island oprettede en republik i 1944, gentog islandske politikere ældre ønsker om at få tilbage alle islandske håndskrifter i danske samlinger. Et mislykket dansk forsøg i 1954 til at løse sagen viste tydeligt hvor indviklet sagen var og at man i begge lande var op mod stærke, patriotiske følelser.

Sent i halvtredserne fik ønskerne en kraftig støtte fra den danske folkehøjskolebevægelse, der havde en betydelig indflydelse i flere af de danske politiske partier. Den politiske situation i Island blev mere centreret om indenrigspolitik end om udenrigspolitik og der var heller ikke mere brug for Danmark som en modpart i en selvstændighedskamp. Fra islandsk side blev man efterhånden tilbøjelig til at slå af de oprindelige krav om alle håndskrifterne. I Danmark var man ved at komme sig over Islands løsrivelse i 1944 og man fremhævede sagens politiske betydning fremfor den saglige og akademiske betydning. Efter et hektisk forløb blev et dansk forslag om løsning vedtaget af danske og islandske politikere i 1961.

Dermed blev sagen afsluttet som en dansk-islandsk sag. Loven fra 1961 blev dog ikke stadfæstet før end i 1965, blandt andet på grund af konflikter i Danmark. Både politiske konflikter og gamle modsætninger mellem den lærde og den folkelige verden dukkede op. Efter lovens stadfæstelse kom der til to retssager mellem det danske undervisningsministerium og Den arnamagnæanske Kommission. Begge retssagerne endte for Højesteret, hvor Kommissionens synspunkter ikke blev godkendte.

I 1971, 10 år efter den dansk-islandske overenskomst om en deling af håndskrifterne blev de to første håndskrifter udleveret. Delingen af håndskrifterne sluttede i 1986, hvor efter sagen endelig blev afsluttet fra dansk og islandsk side. Som led i afslutningen blev der lavet en samarbejdsaftale mellem håndskrift-institutter i Reykjavík og København. Største delen af håndskrifterne er blevet afleveret, men en mindre del venter på at blive restaureret og fotograferet før også den bliver sendt op til Árni Magnússons modersland.

Håndskriftsagen er blandt andet interessant som en del af Danmark og Islands historie, men også som et eksempel på hvordan et meget indviklet og specialiseret emne bliver behandlet og løst indenfor det politiske apparatet.